

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 8. maj 2019

Sag 1/2019

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Martin Andersen)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Nykøbing Falster den 30. oktober 2018 og af Østre Landsrets 17. afdeling den 7. november 2018.

Procesbevillingsnævnets kæretilladelse omfatter alene spørgsmålet om liveblogging.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jon Stokholm, Vibeke Rønne, Jens Peter Christensen, Kurt Rasmussen og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at byretten burde have forbudt, at journalister livebloggede fra hovedforhandlingen.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Retten i Nykøbing Falster indledte den 30. oktober 2018 hovedforhandling i en nævningesag med seks tiltalte, herunder T. Sagen angik 45 forhold, heraf 26 hjemmerøverier. Retssagen blev hovedforhandlet over i alt 14 retsdage, og der blev den 16. januar 2019 afsagt dom i sagen.

På hovedforhandlingens første dag nedlagde bl.a. T påstand om navneforbud, jf. retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 1 og 2, og referatforbud principalt under hele hovedforhandlingen, subsidiært under Ts forklaring, jf. § 30, nr. 2, idet han henviste til, at offentlig gengivelse af hans navn samt offentlig gengivelse af forhandlingen måtte antages at bringe hans sikkerhed i fare samt udsætte ham for unødigt krænkelser. Dette afslog byretten ved kendelse. Senere samme dag nedlagde T påstand om forbud mod, at tilstedeværende journalister livebloggede fra retsmødet, hvilket byretten også afslog ved kendelse samme dag.

I byrettens begrundelse for afgørelsen om liveblogging hedder det:

”Det følger af retsplejelovens § 32, stk. 3, at advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og personer, der er omfattet af retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 eller 4, må transmittere tekst under retsmødet, medmindre retten forbyder dette.

Retten finder ikke, at advokat Martin Andersen har anført konkrete omstændigheder, der kan støtte, at journalisters arbejde med at liveblogge under denne sag medfører en øget risiko for, at vidner vil blive påvirket af de allerede afgivne forklaringer. Herefter, og idet sagens omfang og karakter samt de hensyn, der ligger bag bestemmelsen i retsplejelovens § 182, ikke kan føre til andet resultat, ... [forbydes det] ikke journalister at liveblogge fra denne sag.”

Kendelsen blev sammen med kendelsen om navne- og referatforbud kæret til landsretten, der ved kendelse af 7. november 2018 stadfæstede byrettens kendelser.

Under henvisning til forarbejderne fra 2009 til retsplejelovens § 32, stk. 3, anførte landsretten i begrundelsen vedrørende spørgsmålet om liveblogging bl.a.:

”Landsretten finder, at der ikke efter sagens karakter eller omstændigheder i øvrigt er grunde til at antage, at der er fare for, at mobiltelefoner eller teknisk udstyr vil blive anvendt ulovligt, herunder i strid med princippet i retsplejelovens § 182, eller at der i øvrigt er anført grunde, der konkret giver anledning til at forbyde personer omfattet af retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 eller 4, at transmittere tekst under retsmødet.”

Efter det oplyste livebloggede en journalist fra TV2 ØST ved samtlige retsmøder i byretten på nær den 12. december 2018 og ved domsafsigelsen den 16. januar 2019.

Der er for Højesteret fremlagt udskrifter fra retsbøgerne og udskrifter fra livebloggene for de enkelte dage. Det fremgår heraf, at der i udskrifterne fra livebloggene er detaljerede og lange

sammenhængende gengivelser af de afgivne forklaringer. Der er endvidere en betydelig overensstemmelse mellem det, der står anført i retsbøgerne, og det, der kan læses i livebloggene. Det gælder f.eks. forklaringer om fremgangsmåden ved de enkelte røverier, gerningsmændenes signalement, sprog, påklædning mv.

Rigsadvokaten har oplyst, at journalisten fra TV2 ØST er orienteret om, at spørgsmålet om liveblogging er kærret til Højesteret.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 182 har følgende ordlyd:

”§ 182. Hvert vidne afhøres for sig. Et vidne må ikke påhøre forklaringer af andre vidner, skønsmænd eller parter, medmindre andet bestemmes af retten, jf. dog § 209 a, stk. 2.”

Retsplejelovens § 32, stk. 1, 3 og 4, har siden lov nr. 1266 af 16. december 2009 haft følgende ordlyd:

”§ 32. Det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde. Rettens afgørelse efter 1. og 3. pkt. træffes ved kendelse.

Stk. 3. Retten kan på ethvert tidspunkt forbyde advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og personer, der er omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4 [dvs. journalister], at transmittere tekst under retsmødet. Afgørelsen træffes ved kendelse. For andre personer er det under retsmøder forbudt at transmittere tekst, medmindre retten undtagelsesvis tillader det.

Stk. 4. Retten kan på ethvert tidspunkt forbyde, at apparater, der kan optage eller transmittere billeder, lyd eller tekst, medbringes eller anbringes i lokaler, hvor der afholdes retsmøder.”

§ 32, stk. 1, fik i det væsentlige sin nuværende ordlyd ved lov nr. 362 af 2. juni 1999. Lovforslaget byggede bl.a. på betænkning nr. 1330/1997 vedrørende samarbejdet mellem retterne og pressen. Udvalget overvejede bl.a. mulighederne for at foretage billed- og lydoptagelser under retsmøder og mulighederne for at anvende referatbåndoptager. Det hedder herom i betænkningen s. 129 ff. bl.a.:

”3. Udvalgets overvejelser

...

3.1. Billed- og lydoptagelse under retsmøder

Det er udvalgets opfattelse, at det så vidt muligt må tilstræbes, at retsmøder af offentlig interesse kan omtales i medierne på lige vilkår med andre begivenheder af offentlig interesse, men at der blandt andet af hensyn til parter og vidner må sættes visse grænser.

...

Det vil under alle omstændigheder være af betydning for den daglige nyhedsformidling, hvis det tillades at optage ”genrebilleder” og gengive dem i medierne. Sådanne ”genrebilleder” og for så vidt også lydoptagelser kan navnlig tænkes optaget inden retsmødets start og under domsafsigelsen. ...

...

Der er endelig enighed om, at det må sikres, at princippet i retsplejelovens § 182, hvorefter et vidne ikke må påhøre en forklaring afgivet af andre vidner eller parter, ikke tilsidesættes.

...

4. Udvalgets overvejelser om brug af referatbåndoptager

Det er i dag tilladt enhver at nedskrive, herunder ved stenografi, hvad der under et retsmøde udtales af parterne, vidner og dommeren. På den baggrund synes det kun at være et lille skridt også at tillade anvendelse af en båndoptager under retsmødet til støtte for hukommelsen (en referatbåndoptager). En sådan ændring af retstilstanden er dog ikke uden betænkeligheder.

...

Båndoptagelse af en retshandling vil endvidere sætte vidner, medtaltale m.v. i stand til at gøre sig bekendt med den afgivne forklaring og vil dermed undergrave reglen i retsplejelovens § 182. Efter denne bestemmelse skal vidner afhøres hver for sig, og de må ikke forinden overhøre andre vidners, parter eller syns- og skønsmænds forklaringer, medmindre andet bestemmes af retten.

...

4.1. Journalisters brug af referatbåndoptager

Udviklingen i den teknologi, som journalister betjener sig af under udførelse af deres øvrige journalistiske arbejde, aktualiserer spørgsmålet om anvendelse af referatbåndoptager under retsmøder. For journalisten er referatbåndoptageren et almindeligt arbejdsredskab, der - set ud fra den synsvinkel - helt kan sidestilles med blyant og notesblok.

...

4.1.2. Regler for brug af referatbåndoptager

Det er en forudsætning for udvalget, at båndoptagelserne kun må benyttes internt i nødvendigt redaktionelt øjemed og til støtte for journalistens hukommelse. Ordret gengivelse i medierne af båndoptagelsen må ikke forekomme i lange sammenhængende passager, men må begrænses til korte udsagn og citater.

Brug af referatbåndoptager må ikke medføre, at parter og vidners forklaringer gengives i medierne i videre omfang end i dag. Det er således vigtigt, at princippet i retsplejelovens § 182 om, at vidner ikke må høre parternes, andre vidner og syns- og skønsmænds forklaringer, ikke tilsidesættes. Afspilning for andre, herunder for vidner og parter, må ikke ske...”

I det fremsatte lovforslag tiltrådte Justitsministeriet udvalgets forslag om massemediernes adgang til at foretage billed- og lydoptagelse under retsmøder, men fulgte ikke forslaget om mulighederne for at anvende referatbåndoptager. I lovforslagets almindelige bemærkninger hedder det herom bl.a. (Folketingstidende 1998-99, tillæg A, lovforslag nr. L 78, s. 2022 ff.):

”7. *Optagelse af billeder og lyd samt tegning.*

...

7.2. *Lovforslagets indhold.*

...

Billed- og lydoptagelse under retsmøder.

...

Justitsministeriet kan i det væsentlige tilslutte sig de synspunkter, som er fremsat af det samlede udvalg med hensyn til, i hvilke tilfælde massemediene bør tillades at foretage billed- og lydoptagelse, herunder også direkte transmission. Gennemføres lovforslaget, vil retstilstanden være følgende:

I *straffesager* gives der kun helt undtagelsesvis tilladelse til at optage eller transmittere billeder og lyd. Tilladelsen bør således *alene* gives i helt særlige og meget omtalte sager, navnlig mod personer, der er tiltalt for forhold begået i offentlig tjeneste. Der bør i disse undtagelsestilfælde *alene* gives tilladelse til at optage ”genrebilleder”, jf. ovenfor. Det forudsættes således, at der i intet tilfælde gives tilladelse til billed- og lydoptagelse af tiltaltes eller vidners forklaringer. Genrebilleder optages, før domsforhandlingen starter eller under domsafsigelsen...

I *civile sager* bør der *alene* gives tilladelse til at optage eller transmittere billeder og lyd, hvis alle involverede på forhånd er indforstået hermed, og i principielle sager, hvor det offentlige er part...

Justitsministeriet kan tiltræde de yderligere synspunkter og forslag, som er fremsat af udvalgets flertal, herunder at personer, der afgiver forklaring under retsmødet, skal gøres bekendt med, at der optages billeder og lyd, samt, at rettens afgørelse skal træffes ved kendelse.

...

Brug af referatbåndoptager.

...

I høringsvarene over betænkningen samt under drøftelser med Justitsministeriet har Dommerforeningen og præsidenterne for Østre og Vestre Landsret og Københavns Byret stærkt frarådet at give journalister tilladelse til at bruge referatbåndoptager under retsmøder, medmindre retterne får mulighed for selv at optage retsmøderne på bånd. Dommerforeningen og retspræsidenterne har herved bl.a. peget på, at det vil være uacceptabelt, at en journalist ved hjælp af en båndoptagelse kan hævde et sagsforløb, en ordveksling eller lignende, hvis retten er afskåret fra at kunne kontrollere det nøjagtigt og fra eventuelt at kunne imødegå fejltagtige udsagn.

...

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet det rigtigst, at der ikke på nuværende tidspunkt gennemføres en ordning med journalisters (eller andres) brug af referatbåndoptagere, og udvalgets forslag herom er derfor ikke medtaget i lovforslaget.”

Ved lov nr. 518 af 6. juni 2007 blev der i retsplejelovens § 32, stk. 1, 2. pkt., indsat en bestemmelse om et generelt forbud mod at transmittere tekst under retsmøder, som retten konkret kunne gøre undtagelse til. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 150, s. 4931 ff.):

”3. Adgang til at forbyde mobiltelefoner mv. i retslokaler

...

3.2. Lovforslagets udformning

3.2.1. Justitsministeriet anmodede i efteråret 2004 Domstolsstyrelsen om i samarbejde med Rigsadvokaten at vurdere de problem, der relaterer sig til ulovlig brug af mobiltelefoner under og i forbindelse med retssager. Domsstolsstyrelsen nedsatte herefter en arbejdsgruppe med repræsentanter fra politi, anklagemyndighed og domstolene, der har afgivet rapporten ”Ulovlig mobiltelefoni mv. i retssale”, som indeholder anbefalinger til, hvordan man kan hindre, at mobiltelefoner og andet teknisk udstyr anvendes ulovligt i forbindelse med retssager.

Arbejdsgruppen har overvejet behovet og mulighederne for at forbyde, at der medbringes mobiltelefoner mv. ved retsmøder, og at der transmitteres tekstbeskeder fra retsmøder (f.eks. sms-beskeder).

Arbejdsgruppen anfører, at mobiltelefoner og andet teknisk udstyr, som kan optage og transmittere billeder, lyd og tekst, kan anvendes til flere ulovlige formål i forbindelse med retsmøder. Som eksempler nævnes situationer, hvor en tilhører ved et retsmøde bruger en mobiltelefon til at transmittere vidneforklaringer i form af billeder, lyd eller tekstbeskeder til personer, som befinder sig uden for retslokalet, med henblik på at påvirke efterfølgende vidners forklaringer, eller hvor en mobiltelefon med kamera bruges til at fotografere vidner, som er på vej til eller fra retten, og/eller hvis identitet ønskes hemmeligholdt.

...

3.2.2. Arbejdsgruppen finder, at ulovlig brug af mobiltelefoner i retssale udgør en trussel mod den sikkerhed og tryghed, som vidner, lægdommere, brugere og ansatte ved domstolene bør nyde, og som er afgørende for et velfungerende og tillidsskabende retssystem.

...

Arbejdsgruppen har i den forbindelse overvejet, om der bør indføres et generelt forbud mod at medbringe mobiltelefoner og andet teknisk udstyr, der kan optage og transmittere billeder, lyd eller tekst, i retsmøder...

Arbejdsgruppen foreslår i stedet, at der i retsplejeloven indsættes en udtrykkelig hjemmel til, at retten i forbindelse med retsmøder på ethvert tidspunkt kan beslutte, at teknisk udstyr, herunder mobiltelefoner, der kan optage og transmittere billeder, lyd eller tekst, ikke må medbringes eller anbringes i lokaler, hvor der afholdes retsmøder. Bestemmelsen vil give retten mulighed for at sikre, at forbudet i retsplejelovens § 32, stk. 1, overholdes.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at det generelle forbud i retsplejelovens § 32, stk. 1, mod at optage og transmittere billeder og lyd fra retsmøder udvides til også at omfatte transmission af tekst. Det bør i alle typer sager være forbudt at transmittere tekst fra retsmøder, da eksempelvis tilhørere via mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ellers - i strid med princippet i retsplejelovens § 182, hvorefter vidner som udgangspunkt ikke må påhøre forklaringer af andre vidner, syns- og skøns mænd eller parter - kan sende tekstbeskeder, f.eks. sms-beskeder, fra retsmøder om indholdet af vidneforklaringer til vidner, som endnu ikke har afgivet forklaring for retten.

...

3.2.4. Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkter og anbefalinger og er enig i, at der i retsplejeloven bør indsættes en udtrykkelig hjemmel til, at retten i forbindelse med en konkret retssag kan forbyde, at der medbringes mobiltelefoner og andet teknisk udstyr, der kan optage og transmittere billeder, lyd eller tekst, i lokaler, hvor der afholdes retsmøder. Justitsministeriet foreslår, at en sådan regel indsættes som et nyt stk. 3 i retsplejelovens § 32, der i dag omhandler forbud mod at optage og transmittere billeder og lyd under retsmøder.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig forslaget om, at retsplejelovens § 32, stk. 1, suppleres med et forbud mod at transmittere tekst (f.eks. sms-beskeder) fra retsmøder. Da forbudet til dels er begrundet i ordensmæssige hensyn og for i praksis at sikre en enkel håndhævelse af forbudet, er Justitsministeriet også enig i, at der bør være tale om et generelt forbud mod transmission af tekst, dvs. uanset tekstbeskedens indhold.

I forbindelse med høringen over et udkast til lovforslag er det bl.a. anført, at et forbud mod at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder og mod at medbringe mobiltelefoner, pc'er mv. under retsmøder i unødigt omfang vil vanskeliggøre pressens arbejde i forbindelse med nyhedsformidling fra retssager mv., f.eks. muligheden for hurtig nyhedsformidling fra en domsafsigelse. Justitsministeriet er enig i, at det foreslåede forbud mod at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder og den foreslåede mulighed for i forbindelse med et retsmøde at forbyde at medbringe mobiltelefoner og andet teknisk udstyr mv. bør udformes sådan, at pressen sikres fornuftige og hensigtsmæssige arbejdsvilkår. Det

er derfor i bemærkningerne til de foreslåede bestemmelser bl.a. præciseret, at retten kan give journalister mfl. tilladelse til at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder, hvis det er foreneligt med hensynene bag bestemmelsen, jf. pkt. 3.2.2 ovenfor, f.eks. i forbindelse med en domsafsigelse, hvor journalister ønsker med det samme at kunne orientere redaktionen detaljeret om dommens indhold.

...

Det bemærkes endelig, at Domstolsstyrelsen, hvis lovforslaget vedtages, vil nedsætte en arbejdsgruppe, der med inddragelse af repræsentanter for pressen vil drøfte anvendelsen af de foreslåede bestemmelser med henblik på at sikre en ensartet praksis ved retterne, der bl.a. tager hensyn til pressens særlige behov i forbindelse med nyhedsformidling fra retssager.”

Af bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser fremgår bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 150, s. 4937 f.):

”Til nr. 1 (§ 32, stk. 1)

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 32, stk. 1, som et nyt 2. pkt. indsættes et generelt forbud mod at transmittere tekst under retsmøder. Forbudet gælder både retsmøder i straffesager og i civile sager (herunder skifte- og fogedsager). Formålet med reglen er navnlig at hindre, at personer, som er til stede under et retsmøde, sender oplysninger om, hvad der forklares eller dokumenteres under et retsmøde via elektroniske tekstbeskeder til personer, som befinder sig uden for retslokalet, f.eks. vidner som endnu ikke er blevet afhørt. Udtrykket ”tekst” i det foreslåede 2. pkt. omfatter alle former for ord, bogstaver, symboler, tegn, tal mv., og forbudet omfatter alle former for tekstbeskeder uanset deres indhold, som transmitteres ved hjælp af teknisk udstyr, herunder sms-beskeder, som sendes fra en mobiltelefon, pc eller lignende.

...

Retten kan endvidere f.eks. give journalister mfl. tilladelse til at transmittere tekstbeskeder fra retsmødet, i det omfang det er foreneligt med hensynet bag det foreslåede 2. pkt., jf. ovenfor. Det vil f.eks. kunne være relevant i forbindelse med domsafsigelsen, hvor tilstedeværende journalister ønsker med det samme at kunne orientere redaktionen detaljeret om dommens indhold...”

Den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 32, stk. 3, blev indsat ved lov nr. 1266 af 16. december 2009. Samtidig blev § 32, stk. 1, 2. pkt., ophævet. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår bl.a. (Folketingstidende 2009-10, tillæg A, lovforslag nr. L 30, s. 9 f.):

”3. Transmission af tekst under retsmøder

3.1. Gældende ret

Det er et grundlæggende princip i retsplejen, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov, jf. retsplejelovens § 28 a, stk. 1. Retsmøder, hvor der afsiges dom, er altid offentlige.

Der er derimod ikke fri adgang til at sende billeder, lyd eller tekst fra et retsmøde ved hjælp af elektronisk udstyr som mobiltelefoner, kameraer og computere. Efter retsplejelovens § 32, stk. 1, er det således forbudt at optage eller transmittere billeder, lyd og tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis tillader det. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Hvis der anmodes om tilladelse til at optage eller transmittere billeder eller lyd under retsmøder, skal retten træffe sin afgørelse ved kendelse, mens retten kan træffe afgørelse om transmission af tekst ved en beslutning, som skal tilføres retsbogen.

...

Mobiltelefoner og andet teknisk udstyr kan som udgangspunkt medtages til retsmøder, men retten kan på ethvert tidspunkt forbyde, at apparater, der kan optage eller transmittere billeder, lyd eller tekst, medbringes eller anbringes i lokaler, hvor der afholdes retsmøder, jf. § 32, stk. 3.

Forbuddet i § 32 mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder og rettens mulighed for at forbyde, at elektronisk sendeudstyr medbringes i retslokalet, blev indført i retsplejeloven ved lov nr. 518 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven, lov om retsafgifter og konkursloven (Visse ændringer af regler om forenklet inkassoproses, forbud mod mobiltelefoner m.v. i retslokaler og ophævelse af regler om rettergangsbøder), der trådte i kraft den 1. juli 2007.

Baggrunden for de skærpede regler var, at der havde været problemer med ulovlig brug af mobiltelefoner under og i forbindelse med retssager. Ifølge en arbejdsgruppe, som blev nedsat af Domstolsstyrelsen for at vurdere de problemer, der relaterede sig til ulovlig brug af mobiltelefoner, udgjorde ulovlig brug af mobiltelefoner i retssale en trussel mod den sikkerhed og tryghed, som vidner, lægdommere, brugere og ansatte ved domstolene bør nyde, og som er afgørende for et velfungerende og tillidsskabende retssystem. Ifølge arbejdsgruppen burde det i alle typer sager være forbudt at transmittere tekst fra retsmøder, da eksempelvis tilhørere via mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ellers - i strid med princippet i retsplejelovens § 182, hvorefter vidner som udgangspunkt ikke må påhøre forklaringer fra andre vidner, syns- og skønsmænd eller parter - kan sende tekstbeskeder, f.eks. sms-beskeder, fra retsmøder om indholdet af vidneforklaringer til vidner, som endnu ikke har afgivet forklaring for retten.

I forbindelse med høringen over udkastet til lovforslag blev det dog bl.a. anført, at et forbud mod at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder i unødigt omfang ville vanskeliggøre pressens arbejde i forbindelse med nyhedsformidling fra retssager mv. Det blev derfor præciseret i bemærkningerne, at retten kan give journalister m.fl. tilladelse til at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder, hvis det er foreneligt med hensynene bag bestemmelsen. Det blev endvidere præciseret, at retten som hovedregel bør give tilladelse til, at advokater, forsvarere og repræsentanter for anklagemyndigheden kan sende tekstbeskeder, som f.eks. e-mails og sms-beskeder samt foretage søgninger i online-tjenester, netværk med sagsakter mv. fra et retsmøde, hvis der fremsættes en begrundet anmodning om det, og det i øvrigt er foreneligt med varetagelsen af den pågældendes funktioner under retsmødet.

3.2. Lovforslagets udformning

I forbindelse med vedtagelsen af de ovenfor refererede skærpede regler for transmission af tekstbeskeder fra retsmøder blev det forudsat, at Domstolsstyrelsen skulle nedsætte en arbejdsgruppe, der med inddragelse af repræsentanter for pressen ville drøfte anvendelsen af bl.a. forbuddet mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder med henblik på at sikre en ensartet praksis ved retterne. Domstolsstyrelsen nedsatte arbejdsgruppen i juni 2007, og arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde i januar 2008 med en vejledning om anvendelse af mobiltelefoner, såkaldte notebooks mv. i retslokaler. Vejledningen er tilgængelig på Domstolsstyrelsens hjemmeside.

Det fremgår af vejledningen, at det er vigtigt, at advokater, forsvarere og repræsentanter for anklagemyndigheden har de bedst mulige vilkår for at udføre deres arbejde. Arbejdsgruppen har derfor fundet, at retten bør imødekomme anmodninger fra disse persongrupper om tilladelse til at sende tekstbeskeder, medmindre afgørende hensyn taler imod dette. Ifølge arbejdsgruppen kan det også være påkrævet for repræsentanter for politiet og bevogtningspersonale, der er til stede i retten for at sikre ro og orden, at kunne transmittere tekst under retsmødet. Tilsvarende gælder også for tolke, der er indkaldt til at oversætte forklaringer, der afgives i retten.

Ifølge arbejdsgruppen bør retten endvidere imødekomme anmodninger fra journalister om tilladelse til at transmittere tekst under retsmøder, navnlig i forbindelse med domsafsigelsen, medmindre afgørende hensyn taler imod dette. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at den i vejledningen foreslåede friere adgang for journalister til at transmittere tekst fra retsmøder vil kunne føre til en øget risiko for, at vidner påvirkes af andres vidneudsagn. Arbejdsgruppen har imidlertid valgt at lægge vægt på, at arbejdsgruppen ikke er bekendt med tilfælde, hvor journalisters arbejde i retssalene i Danmark har medført en sådan påvirkning af andres vidneudsagn. I de tilfælde, hvor der måtte foreligge en sådan risiko for påvirkning, er det arbejdsgruppens vurdering, at de eksisterende regler om referatforbud udgør et tilstrækkeligt værn.

I forbindelse med sit arbejde har arbejdsgruppen peget på, at forbuddet mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder kan have virkninger, der er mere vidtgående end det var tilset. Da forbuddet omfatter alle former for teksttransmissioner fra retsmøder, er forbuddet til hinder for, at en advokat f.eks. benytter sin medbragte bærbare pc til at søge efter f.eks. en dom på internettet under hovedforhandlingen, uden at anmode retten om tilladelse. Det skyldes, at indtastningen af adressen/dommens nummer og årgang i internetbrowseren på den pågældendes pc vil indebære transmission af tekstoplysninger via internettet. Arbejdsgruppen har derfor anbefalet, at det overvejes at indføre en generel undtagelse fra forbuddet for så vidt angår advokater, repræsentanter for anklagemyndigheden, bevogtningspersonale, herunder polititjenestemænd, og tolke. Det samme bør efter arbejdsgruppens opfattelse gælde repræsentanter for pressen. Arbejdsgruppen har dog foreslået, at undtagelsen formuleres således, at retten efter en konkret vurdering også skal have mulighed for at forbyde disse personer at transmittere tekst fra retsmøder.

Domstolsstyrelsen er enig i arbejdsgruppens overvejelser og har foreslået, at der tages initiativer til at ændre reglerne som anbefalet af arbejdsgruppen.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger foreslår Justitsministeriet på denne baggrund at ændre den gældende bestemmelse i § 32, stk. 1, hvorefter det er forbudt at transmittere tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis tillader det, således at forbuddet ikke omfatter advokater, anklagere, bevogtningspersonale, herunder polititjenestemænd, tolke og journalister, der er omfattet af retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 eller 4. Som anbefalet af arbejdsgruppen foreslås det, at retten på ethvert tidspunkt skal kunne forbyde disse personer at transmittere tekst under retsmødet.”

Af bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser fremgår bl.a. (Folketingstidende 2009-10, tillæg A, lovforslag nr. L 30, s. 14 f.):

”Nr. 2 (retsplejelovens § 31, stk. 1, 2. pkt.)

Det foreslås at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, til et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, nedenfor.

...

Nr. 4 (retsplejelovens § 32, nyt stk. 3)

Det følger af den gældende i § 32, stk. 1, 2. pkt., at det er forbudt at transmittere tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvis tillader det.

Det foreslås at undtage advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister fra forbuddet, så det som udgangspunkt er tilladt for disse personer at sende tekstbeskeder under retsmøder. Disse personer, der som led i varetagelsen af deres arbejde under retsmødet kan have behov for f.eks. at kunne sende tekstbeskeder via mobiltelefoner mv. eller søge oplysninger på internettet, vil således have mulighed for det uden først at anmode retten om tilladelse.

...

Efter den foreslåede bestemmelse kan retten dog bestemme efter en konkret vurdering, at det ikke er tilladt at transmittere tekst under retsmødet. Retten får herved mulighed for at varetage det samme hensyn, som er formålet med det generelle forbud mod transmission af tekst under retsmøder, der fortsat vil gælde for andre end advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister, dvs. navnlig at forebygge risiko for ulovlig brug af mobiltelefoner mv. Undtagelsen vil bl.a. kunne anvendes i sager, hvor retten ud fra sagens karakter og omstændighederne i øvrigt finder, at der er fare for, at mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr vil blive anvendt ulovligt. Som efter det gældende forbud omfatter udtrykket ”tekst” alle former for ord, bogstaver, symboler, tegn, tal mv. og alle former for tekstbeskeder, som transmitteres ved hjælp af teknisk udstyr. Et forbud kan relatere sig til bestemte personer, en bestemt sag eller et bestemt retsmøde. Retten kan træffe en sådan afgørelse af egen drift eller efter anmodning, f.eks. fra anklagemyndigheden, og afgørelsen kan træffes både inden retsmødets start og under retsmødet. Afgørelsen skal træffes ved kendelse.”

Som anført i forarbejderne til lovændringen i 2009 blev der i 2007 nedsat en arbejdsgruppe. Denne arbejdsgruppe afgav i januar 2008 en vejledning om anvendelse af mobiltelefoner, notebooks mv. i retslokaler. Det fremgår heraf bl.a.:

”3.2 Repræsentanter for pressen

Det har i forbindelse med vedtagelsen af de nye regler været forudsat, at forbuddet mod at transmittere tekst ikke i unødigt omfang vil komme til at påvirke journalisters mulighed for at udføre deres arbejde, når de deltager i retsmøder, særligt i forbindelse med domsafsigelsen.

Arbejdsgruppen har fået oplyst, at journalister ikke alene har behov for at kunne sende for eksempel sms-beskeder/e-mails til redaktionen i forbindelse med domsafsigelsen i de enkelte sager, men også har behov for løbende at kunne sende besked til redaktionen om udviklingen i en sag under retsmøderne.

Arbejdsgruppen finder på den baggrund, at retten bør imødekomme anmodninger fra journalister om tilladelse til at transmittere tekst under retsmøder, navnlig i forbindelse med domsafsigelsen, med mindre afgørende hensyn taler imod dette.”

Anbringender

T har anført navnlig, at liveblogging fra hovedforhandlingen har muliggjort, at vidner i strid med den grundlæggende retsregel i retsplejelovens § 182 har påhørt forklaringer af andre vidner.

Retsplejelovens § 32, stk. 3, omtaler transmission af tekst, men nævner ikke liveblogging. Bestemmelsen forudsætter, at advokater, journalister m.fl. kan være online under retsmøder og sende beskeder fra retsmøder, f.eks. til kolleger eller redaktører. Bestemmelsen forudsætter derimod ikke, at der som udgangspunkt kan foretages liveblogging, der som formidlingsform rettere er sammenlignelig med videreformidlingsformerne, der er nævnt i § 32, stk. 1, dvs. billeder og lyd. Liveblogging muliggør, at vidner, der endnu ikke er afhørt, kan få et detaljeret kendskab til andre vidners forklaringer, hvilket indebærer en risiko for, at de lader sig påvirke heraf til skade for troværdigheden af den forklaring, som de efterfølgende selv skal afgive.

Afhøringsstemaerne i denne sag har særligt angået gerningsmændenes signalement, sprog, accent, fremgangsmåde, lugt mv., og der er en tæt bevismæssig sammenhæng mellem sagens forskellige forhold. Der er for langt de fleste forholds vedkommende endvidere ingen tekniske beviser i form af fingeraftryk, dna eller lignende. Vidneforklaringerne har derfor spillet en afgørende rolle i sagen.

Ved at tillade liveblogging i et tilfælde som det foreliggende udhules formålet med retsplejelovens § 182, herunder at vidneforklaringer som bevis sikres bedst muligt. Mulighederne for at nedlægge et generelt referatforbud kan ikke varetage de samme hensyn, som et forbud mod at liveblogge efter retsplejelovens § 32, stk. 3.

Henset til sagens karakter og langvarige forløb med mange vidneafhøringer burde der derfor være truffet afgørelse om at forbyde journalister at liveblogge fra hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 32, stk. 3, jf. § 182.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at betingelserne for at forbyde at liveblogge under hovedforhandlingen ikke var opfyldt, jf. retsplejelovens § 32, stk. 3. Der var efter en samlet vurdering ikke grundlag for at antage, at der var fare for, at mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ville blive anvendt ulovligt, herunder i strid med retsplejelovens § 182.

Udgangspunktet efter retsplejelovens § 32, stk. 3, er, at det er tilladt for pressen frit at transmittere tekst under retsmøder. Efter forarbejderne til bestemmelsen vil et forbud dog efter en konkret vurdering af bl.a. sagens karakter og omstændighederne i øvrigt kunne komme på tale for navnlig at forebygge risiko for ulovlig brug af mobiltelefoner og andet teknisk udstyr.

Det fremgår af lovens forarbejder, at den af Domstolsstyrelsen nedsatte arbejdsgruppe var opmærksom på, at den friere adgang for journalister til at transmittere tekst fra retsmøder kunne føre til en øget risiko for, at vidner ville blive påvirket af andres vidneudsagn. På trods heraf har lovgiver tilsluttet sig arbejdsgruppens forslag om at tillade pressen at transmittere tekst uden forudgående tilladelse.

Det tidligere generelle forbud mod transmission af tekst var i øvrigt primært rettet mod personer, der uden sagligt formål transmitterede tekst fra retssalen. Dette er ikke tilfældet i denne sag, hvor TV2 ØST har haft et sagligt, journalistisk formål med at liveblogge fra sagen.

Der er ikke holdepunkter for at antage, at der konkret var fare for, at livebloggen blev eller ville blive anvendt ulovligt. Der er herunder ingen konkrete holdepunkter for at antage, at vidnerne har været påvirket af livebloggen i strid med retsplejelovens § 182.

Retsplejelovens § 32, stk. 3, må imidlertid læses i sammenhæng med § 182, der som anført af Højesteret i UfR 2009.2473/1 er udtryk for en grundlæggende retsregel. Det kan således have ganske alvorlige konsekvenser, såfremt vidner, der er indkaldt til at afgive forklaring i retten, forinden gør sig bekendt med de tiltaltes eller andre vidners detaljerede forklaringer gennem en liveblog. Liveblogging er ikke nævnt i forarbejderne til § 32, stk. 3, og det er derfor ikke ganske klart, om lovgiver har været opmærksom på, at den særlige form for transmission af tekst, som liveblogging udgør, indebærer en større risiko for påvirkning af vidners forklaringer, end pressens mere overordnede dækning i form af traditionelle artikler indebærer. Der er efter forarbejderne til bestemmelsen hjemmel til også ud fra mere overordnede betragtninger over sagens karakter at forbyde transmission af tekst, hvilket f.eks. kunne komme på tale på baggrund af alvoren af de forbrydelser, der er rejst tiltale for, varigheden af hovedforhandlingen og den måde, hvorpå bevisførelsen og afhøringerne er tilrettelagt.

Efter en samlet vurdering er der imidlertid ikke grundlag for i den konkrete sag at antage, at der var fare for, at mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ville blive anvendt ulovligt, herunder i strid med de grundlæggende hensyn bag retsplejelovens § 182, hvorfor landsrettens kendelse skal stadfæstes.

Højesterets begrundelse og resultat

Retten i Nykøbing Falster indledte den 30. oktober 2018 hovedforhandling i en nævningesag, hvor seks personer, herunder T, var tiltalt i 45 forhold, heraf 26 hjemmerøverier. Ved byrettens dom af 16. januar 2019 blev T idømt fængsel i 15 år. Dommen er anket til landsretten.

På hovedforhandlingens første dag nedlagde T påstand om, at retten i medfør af retsplejelovens § 32, stk. 3, skulle forbyde journalister at liveblogge fra retsmødet. Retten imødekom ikke denne anmodning. Ved kendelse bestemte retten: ”Det forbydes ikke journalister at liveblogge fra denne sag”. Denne kendelse blev stadfæstet af landsretten den 7. november 2018. T har kæret landsrettens kendelse til Højesteret, og sagen angår, om byretten burde have forbudt journalisterne at liveblogge fra hovedforhandlingen.

Højesteret lægger til grund, at det centrale ved liveblogging er, at der foretages en detaljeret og samtidig transmission af tekst til offentligheden. Liveblogging under retsmøder kan f.eks. ske på den måde, at journalister under hovedforhandlingen løbende transmitterer tekst på netmediernes hjemmesider mv. med detaljeret gengivelse af de tiltaltes og vidnernes forklaringer. I modsætning til almindelig journalistisk reportage i medierne vil der typisk være tale om en gengivelse uden redaktionel bearbejdning. Liveblogging indebærer, at vidner, der endnu ikke er afhørt, får adgang til i detaljer at gøre sig bekendt med de tiltaltes og andre vidners forklaringer.

I den konkrete sag fremgår det af udskrifterne fra livebloggene, at der i stort omfang og detaljeret med lange sammenhængende passager skete gengivelse af, hvad der blev forklaret. Der er endvidere en betydelig overensstemmelse mellem det, der står anført i retsbøgerne, og det, der kunne læses i livebloggene.

Efter retsplejelovens § 32, stk. 3, har bl.a. journalister som udgangspunkt ret til at transmittere tekst under retsmødet. Efter bestemmelsen kan retten dog på ethvert tidspunkt forbyde sådan transmission. Efter § 32, stk. 1, er det forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Fra 2007 og indtil ændringen ved lov nr. 1266 af 16. december 2009 var transmission af tekst også omfattet af det generelle forbud i § 32, stk. 1.

Af forarbejderne til ændringen i 2009 af § 32, stk. 3, (Folketingstidende 2009-10, tillæg A, lovforslag nr. L 30, s. 15) fremgår bl.a., at udtrykket ”tekst” omfatter alle former for ord, bogstaver, symboler, tegn, tal mv. og alle former for tekstbeskeder, som transmitteres ved hjælp af teknisk udstyr. Der er ikke i forarbejderne fra 2009 bidrag til den nærmere fastlæggelse af, hvornår retten kan og bør forbyde pressen at transmittere tekst under retsmøder. Liveblogging er ikke omtalt. Det fremgår imidlertid af den vejledning fra 2008, der er omtalt i forarbejderne, at arbejdsgruppens anbefaling byggede på en oplysning om, at journalister ”også har behov for løbende at kunne sende besked til redaktionen om udviklingen i en sag under retsmøderne”.

Højesteret finder, at retsplejelovens § 32, stk. 3, skal læses i sammenhæng med lovens § 182, hvorefter hvert vidne afhøres for sig, ligesom et vidne ikke må påhøre forklaringer af bl.a.

sagens parter eller andre vidner, medmindre andet bestemmes af retten. Bestemmelsen i § 182 er udtryk for en grundlæggende retsregel, jf. Højesterets kendelse af 29. juni 2009 i sag 57/2009 (UfR 2009.2473/1), og har til formål at sikre, at vidner så vidt muligt ikke har detaljeret kendskab til de forklaringer, der er afgivet af de tiltalte og andre vidner, før de selv skal afgive forklaring.

Højesteret finder på den baggrund, at en detaljeret og samtidig offentlig gengivelse af tiltaltes og vidners forklaringer under retsmøder (liveblogging) som udgangspunkt er i strid med retsplejelovens § 182 og derfor skal forbydes efter lovens § 32, stk. 3. Derimod er der ikke grundlag for at forbyde en tilstedeværende journalist som almindelig reportage – også under retsmødet – at skrive om sagen og formidle indtryk af de afgivne forklaringer, uden direkte at gengive, alt hvad der er forklaret.

I den foreliggende sag, hvor adskillige vidner skulle afgive forklaringer om bl.a. gerningsmændenes signalement, de anvendte fremgangsmåder mv., finder Højesteret, at byretten burde have forbudt, at journalister livebloggede de tiltaltes og vidnernes forklaringer, jf. retsplejelovens § 32, stk. 3, sammenholdt med § 182.

Højesteret tager herefter Ts påstand til følge som bestemt nedenfor.

Thi bestemmes:

Retten i Nykøbing Falster burde have forbudt, at journalister livebloggede de tiltaltes og vidnernes forklaringer fra hovedforhandlingen i sagen mod bl.a. T.

Statskassen skal betale kæresagens omkostninger for landsret og Højesteret.